

Valki

Džanen, so hin o valki? Oda nane peršo abo dujto baro mariben! Le valkendar pen kerenas varekana o khera. Akana hin but materiala te kamel manuš te ačhavel o kher, al'e varekana oda avka na has. Mek anglal o lole cehl'i, so pen labaren, pen kerenas o cehli la čikatar. Oda has phari but'i u but Roma o valki kerenas. Nekbuter pre Slovensko andre romane osadi. Le chulajen na has kana o valki te kerel, bo pen kerenas l'inaje, sar has kerad'ipen. O chulaja phirenas te kerel pro mal'i ta denas e but'i le valkenca le Romenge. Has oda but but'i u o valki kerelas cali famel'ija. Peršes o murša chanenas bari chev andre phuv, kaj has e jal'i čik, čhivenas andre o pañi, prithovenas mek o phusa, o mochos, o dzara le bal'icendar, abo cikne kaštora. Uštarenas andre čik u phirenas odoj dži akor, kim e čik na chudelas pro pindre. Sar cirdenas avri šuko pindro, ta has e čik kisno. Pal'is e čik thovenas andre kaštuñi forma, andre savi peršo čhivenas e poši. E čik andre mištes kikidenas u pal'is e forma lenas het u e valka has kerd'i. O valki pen thovenas jekh paš aver pre phuv u mukhenas pen pandž abo šov d'ivesa te šut'ol avri. Pal šov d'ivesa len pale visarenas the mek duj abo trin d'ivesa šut'arenas pro kham. Kampelas len pal'is mek duj kurke te šut'arel pro than, kaj nahas o kham. Pal'is pen bikenenas le gadženge. The but Roma penge le valkendar ačhavenas o khera.

[překlad pro učitele]

Valki

Víte, co to jsou „valky“? To není první ani druhá světová válka! Z toho se dřív dělaly domy. Dnes je k dispozici spousta materiálů, když někdo chce stavět dům, ale dřív to tak nebylo. Ještě před červenými cihlami, které se vypalují, se dělaly cihly z bláta. Byla to těžká práce a mnoho Romů ji dělalo. Nejvíce na Slovensku v romských osadách. Sedláci neměli kdy vyrábět cihly, protože ty se dělaly v létě, když bylo horko. Sedláci chodili pracovat na pole, tak nechávali práci s valkami Romům. Muži vykopali velkou díru do země, kde byl jíl, nalili do ní vodu, přidali ještě slámu, mech, prasečí chlupy nebo drobné roští. Stoupli si do hlíny a šlapali tak dlouho, dokud se nepřestal chytat na nohy. Když vytáhli suchou nohu, hlína byla hotová. Pak hlínu vložili do dřevěné formy, do které nejdřív vhodili písek. Hlínu ve formě dobře umačkali, formu sejmuli, a cihla byla hotová. Války se kladly jedna vedle druhé a nechávaly pět nebo šest dnů vyschnout. Po šesti dnech se obrátily a ještě dva nebo tři dny sušily na slunci. Pak je bylo potřeba ještě dva týdny sušit na místě, kam nešlo slunce. Byla to spousta práce a války dělala celá rodina. I mnozí Romové si z valek stavěli domy.